

Govor potpredsjednika Hrvatskoga sabora i izaslanika predsjednika Hrvatskoga sabora akademika Željka Reinera na obilježavanju 140. obljetnice Klinike za psihijatriju Vrapče

15. studenoga 2019., 10.30 sati, Edukacijski centar Klinike

Poštovani izaslaniče predsjednice Republike Hrvatske g. Madžar,
poštovani g. ministre prof. Kujundžić,
poštovani g. ministre Bošnjaković,
poštovani g. gradonačelnice Bandić,
poštovana ravnateljice doc. Brečić,
poštovani članovi Hrvatskoga sabora i Vlade,
poštovani djelatnici Klinike,
poštovani uzvanici,

dopustite mi da vas na početku sve srdačno pozdravim u ime predsjednika Hrvatskoga sabora g. Gordana Jandrokovića, svih zastupnica i zastupnika te u svoje osobno ime, i izrazim veliko zadovoljstvo što mogu biti danas ovdje s vama u povodu obilježavanja 140. obljetnice Klinike za psihijatriju Vrapče.

Iskoristio bih ovu priliku i svim djelatnicima i pacijentima Klinike čestitao Dan bolnice, zahvalio vam na predanosti, požrtvornosti i marljivom radu, ponekad nedovoljno predstavljenom u javnosti, ali zasigurno jednom od najizazovnijih u području medicine. Hvala vam što brinete i skrbite o najranjivijem dijelu populacije, često žrtvujući i svoje slobodno vrijeme, dajući pacijentima puno više od pukog liječenja. Povodom Dana bolnice danas će započeti s radom i novi Centar za dnevno-bolničko liječenje, rehabilitaciju i edukaciju, na čemu vam također iskreno čestitam.

Već prije 140 godina osnivanjem Klinike za psihijatriju Vrapče, tadašnjeg naziva „Zavod za umobolne Stenjevec“, Zagreb je bio rame uz rame s velikim europskim metropolama koje su shvatile da je mentalno oboljelim pacijentima potrebna namjenska institucija za liječenje. Upravo se u ovoj Klinici kreirala psihijatrijska praksa te je zbog toga Klinika uvijek imala posebno mjesto u hrvatskoj psihijatriji.

Ponosan sam da je i Hrvatski sabor dao svoj doprinos osnivanju Zavoda kada je 1877. godine izglasao poseban zakon o osnivanju institucije za mentalno oboljele za područje Kraljevine Hrvatske i Slavonije¹. Zavod je ustrojen u vrijeme bana Ivana Mažuranića na što nas podsjeća i ploča u ulaznoj veži bolnice s natpisom: „*Za banovanja Ivana Mažuranića bude ovaj hram čovječnosti po zaključku Hrvatskog sabora podignut godine 1878. i 1879.*“

I upravo to jest ovo mjesto: hram čovječnosti. U Klinici Vrapče posebno se vodi briga o ljudskim pravima duševnih bolesnika, a psihijatri bolnice bili su sukreatori Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Bolnica je tijekom cijeloga svoga postojanja bila mjesto spokoja, utjehe i liječenja i brojnim hrvatskim umjetnicima koji su ostavili veliki trag na hrvatskoj kulturnoj sceni.

Jedna od najpoznatijih stanovnica ove Klinike zasigurno je bila gluhonijema slikarica Slava Raškaj. Često se pitam bi li njezina priča bila drugačije ispričana u današnjem svijetu? I sama se kao mlada morala nositi s teškom bolešću, a njezin život završio je u ovoj instituciji. Psihijatrija kao medicinska znanost i pristup pacijentu u posljednjih su pedesetak godina doživjeli ogromne promjene i napredak. Vjerujem da bi i Slavin život bio puno drugačiji s današnjim znanjima. Moramo naglasiti da je za destigmatizaciju mentalnih poremećaja bila vrlo važna činjenica da je Domovinski rat utjecao na mentalno zdravlje mnogih branitelja, ali i civila koji su prošli strahote srbočetničke agresije.

Iako se danas sve više govori o nužnosti brige za mentalno zdravlje, statistički podaci, kao i svakodnevno iskustvo, upozoravaju da nismo ni blizu rješenja ovog velikog problema. U radnoaktivnoj dobi mentalni poremećaji treći su na ljestvici uzroka hospitalizacija u Hrvatskoj, nakon kardiovaskularnih i malignih bolesti, s udjelom od 11,7%. Svakodnevno svjedočimo porastu problema u svezi s mentalnim zdravljem, posebno među mladima, te poteškoćama s kojima se susreću na putu svog odrastanja.

Uvjeren sam da je današnjim mladima puno teže odrastati nego što je to bilo nama. Iako se na prvi pogled čini da je tehnologija život olakšala i pojednostavila, bojim se da to nije uvijek tako. Nove tehnologije pružaju nam uvid u sfere života za koje smo se prije 20ak godina itekako morali pomučiti proučavajući enciklopedije i

¹ Zakon o ustrojenju javne ludnice za opseg Kraljevine Hrvatske i Slavonije

stručne knjige. Danas se jednim *klikom* gotovo magično otvaraju vrata svih vrsta informacija, provjerenih i neprovjerenih. Društvene mreže djeci i mladima omogućuju brzu interakciju, no omogućuju i *bullying* novoga doba, javniji, vidljiviji i opasniji. Što to znači za krhku, nezrelu dječju ličnost?

Dopustite da podsjetim na riječi dugogodišnjeg ravnatelja ove bolnice, mog prijatelja iz studentskih dana, prof. dr. sc. Vlade Jukića: „Zapadnjački stil života pojedinca stavlja u stanja u kojima se on teško snalazi, teško se na njega adaptira. Tisućama godina čovjek se prilagođavao načinu života za koji danas nema toliko vremena, tehnologija ga ubija.“

Nažalost, podsjetnik na riječi ovog velikog psihijatra, uz sve što je napravio za ovu bolnicu, ne mogu ublažiti bol koja za njim ostaje. Prije 8 mjeseci izgubili smo velikog stručnjaka, uglednog liječnika čije naslijeđe će zauvijek biti upisano u povijesti ove Klinike i u povijesti hrvatske psihijatrije. Stoga sam posebno sretan što će Zavod za forenzičku psihijatriju ponosno nositi ime profesora Jukića. Zavod za forenzičku psihijatriju bio je važan dio mozaika koji je ovu Kliniku razvio u modernu i svjetski značajnu psihijatrijsku ustanovu.

Još jednom svima čestitam 140. obljetnicu Klinike, a posebno ravnateljici doc. Petrani Brečić, koja je prva žena u povijesti na čelu ove bolnice.

Hvala.